

K39292-13

M. Parmas

No 14.

KEYAD ON ILUS!

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND K39292-43

7
Maililled ja karumustikad.
Lapsed kõndisid metsas. Tamm
kutsus neid oma varju istuma.
Lapsed polnud aga väsinud.
Nad tänasid tamme lahkuse
eest ja sammusid edasi.

Maililled kutsusid: „Tulge, nuus-
utage ja noppige meid!” Lap-
sed nõomustasid, nuusutasid
maililli ja noppisid neid.

Ka karumustikad hüüdsid:
„Tulge ja maitse meid!” Lapsed
aga vastasid: „Karumusti-
kad on mürgised. Seda üt-
les meile vanaema.”

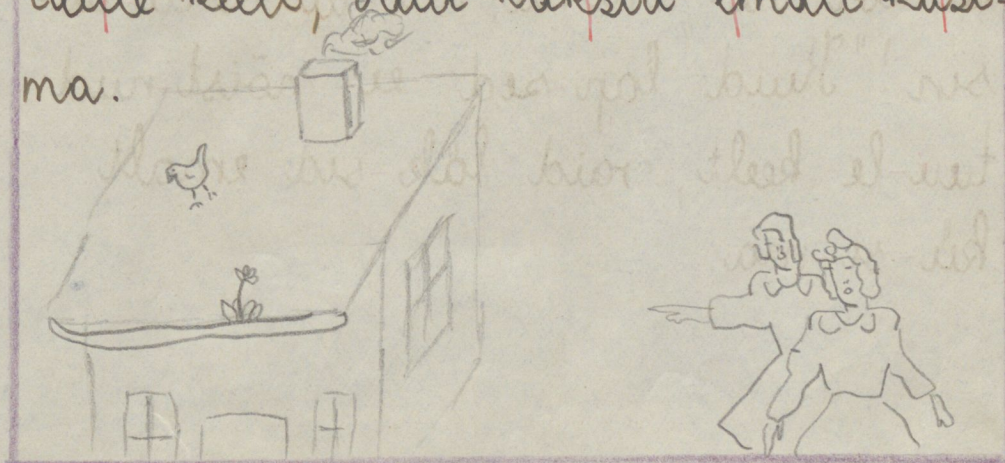
Rõõmsasti jooksid lapsed ko-
ju emale ja vanaemale mailil=
li viima.

Võilille elulugu.

Aias mängisid lapsed ja kuulatasid, kuidas kuldnohk katusel istudes lau-
lis, pea nagu haukus, pea nagu vilis-
tas. Üles vahtides ütles keegi lastest:
„Vaadake, meie katusele on võilill
kasvanud; kes ta ometi sinna istutas?“
Juul mängis laste pikikade juustega,
sosisas lastele kõrva: „Mina, mina is-
tutasin!“ Kuid lapsed ei mõistnud
tulle keelt, vaid läksid emalt küsi-
ma.

Või-lil-le elu-lu-gu.

Ai-as män-gi-sid lap-sed ja kuu-la-ta-sid, kui-das kuld-nokk ka-tu-sel is-tu-des lau-lis, pea na-gu hau-kus, pea na-gu vi-lis-tas. Üles vah-ti-des üt-les kee-gi las-test: „Vaa-da-ke, meie ka-tu-se-le on või-lill kas-va-nud; kes ta ome-ti sin-na is-tu-tas?“ Juul män-gis las-te pik-ka-de juus-te-ga, so-sis-tas las-te-le kõr-va: „Mi-na, mi-na is-tu-ta-sin!“ Kuid lap-sed ei mõist-nud tuu-le keelt, vaid läk-sid emalt kü-si-ma.

Va ba töö.

Kevadel metsas.

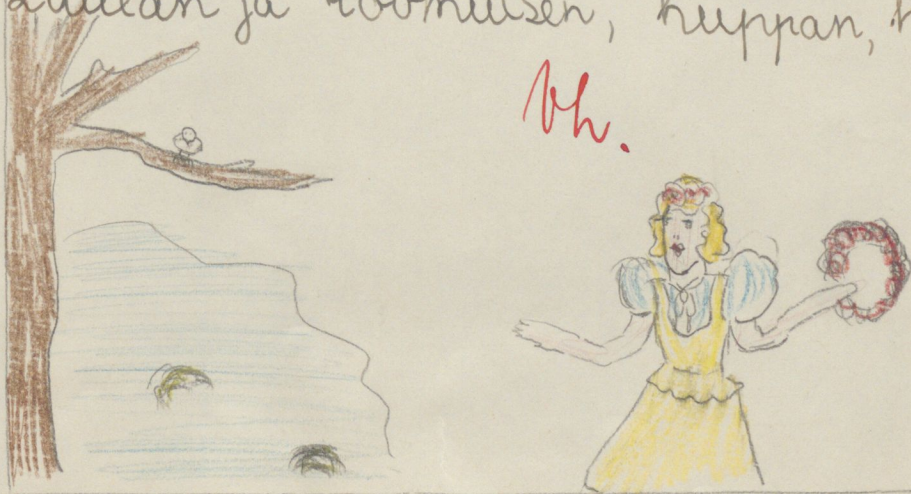
Kannike, kaunike, laane lahus
õilmitsel hellasti vaikses rahus.

Tasane tuulike metsas puhub,
lahkesti laineke kallast uhub.

Õõliku hääleke lehtes liigub,
rõõmsasti linnuke oksal kiigub.

Kas mina, kallike, kurta püüan?
Laulan ja rõõmitsen, hüppan, hüü-
an.

Oh.

Lilled ja siblikad

Mison lõbus.

Juku mängis oja kaldal, ka
 naabri Ats tuli sinna ja küsis:
 „Kas on lõbus mängida?“ „Jah“,
 vastas Juku, „kuule, lähme õi-
 ge oja suplema.“ Poised jätsid
 riided kaldale ja hüppasid „pauh-
 ti!“ vette, sukeldusid vee alla ning
 pritsisid üksteisele vett näkku.
 Kui nad juba küllalt olid su-
 pelnud, tulid veest välja ja
 heitsid oja kaldale päevitama.
 Akki kargas Ats püsti ja ütles:
 „Kuule, ma toon oma õngerid-
 va ja lähme kalastama.“ „Hea

küll, "oli Juku nõus ja paisid
jooksid kahekesi Atzi kodust õn-
gevitra tooma, et minna koos
kalastama.

M. Parmas.

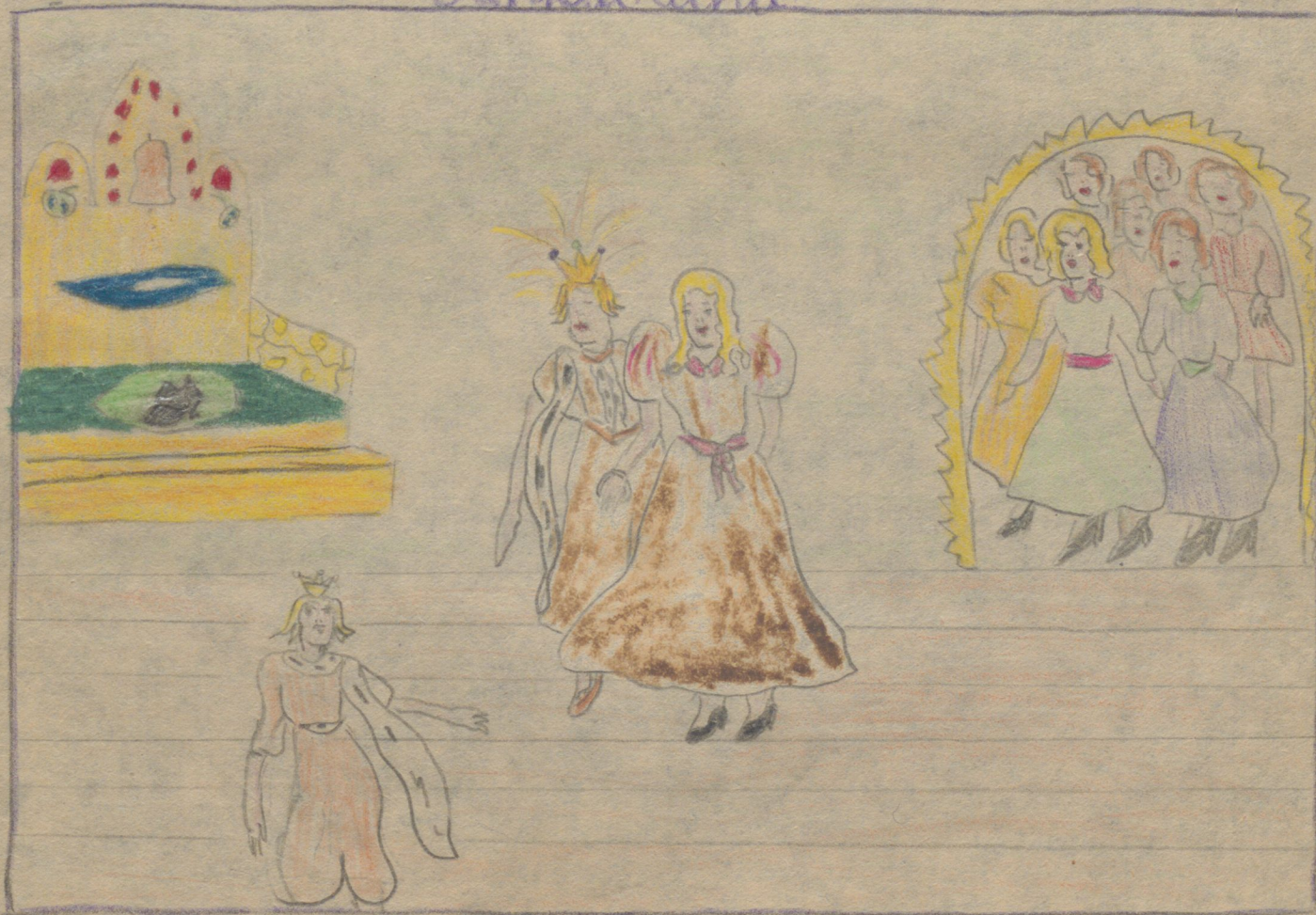
Meil aiaäärne tänavas.

Meil aiaäärne tänavas
kui armas oli see;
kus kasteheinas põlvini
me, lapsed, jooksimel.

Kus ehani ma mängisin
küll lille, rohuga,
kust vanataat käe kõrval mind
tõi tuppa magama. *th.*

Tuhketrüüme

Kevadel metsas.

Kannike, kaunike, laane lahus
õilmitsel hellasti vaikses rahus.

Tasane tuuleke metsas puhub,
lahkesti laineke kallasti uhub.

Õõbiku hääleke lehtes liigub,
rõõmsasti linnuke oksal kiigub.

Kas mina, kallike, kurta püüan?
Laulan ja rõõmutsen, hüppan, hüüan.

Liblikas.

Väike Ruudi tuli rõõmsasti
 hüpatas aiast ja hüüdis: „Missu-
 guse ilusa linnu püüdsin kin-
 ni! Ta istus liljel ja ta tüvad
 hülgasid kui kuld ja hõbe, ja
 veel palju kaunimalt! Ma hü-
 lisin tasa ta juurde ja püüd-
 sin ta kinni. Nüüd tahan teda
 aga ka hästi hoida, et ära ei
 lendaks, ja piima ja leiba tahan
 talle anda.“

Ilus kevadeõhtu aias.

Emagi tuli õhtuste talituste järel hetkeks kase alla istuma. Kui nad siin koos jütlesid, kuuldi kaseleadvast äkki vilistamist.

"Kuldnokad on saabunud ja jälle meie vanasse õõnsasse lõõmusesse tulnud pesitama," teadis Alar kõnelda. "Teine paar kuldnokki on sellesse majakesse elama asunud, mille isa hiljuti kase otsa aetas."

"Nad on vististi röömsad, et on ilusa kodu leidnud," lau-

sus isa. „Arvan, et nad soo =
vivad meile head õöd.“

Metsas.

B
TEST 13.

2. õppeaasta.

Nimi : <u>Maris Parmas</u>	Aeg: min.
Kuupäev: <u>17. IV 39.</u>	Hinne: <u>V. h</u>

Kordamine.

- + 1. Kirjuta punktjoonele sobiv sõna!

Antsu sõbra nimi oli Rein.

- + 2. Kirjuta lisaks kolm sõna, milles on kaksiktäishäälik!

Leib, ait, sai, kaun.

- + 3. Kirjuta kolm sõna, milles on kahekordne täishäälik!

Saag, vaat, seep.

- + 4. Kirjuta antud sõnad mitmuses!

Kahvel, kastrul, lusikas, pudel, kulp.

Kahvlid, kastrulid, lusikad, pudelid, kul-
bid.

- + 5. Kirjuta lünka sobiv sõna!

Ants oli Nurmemaal karjas. Antsul tuli hoida

6 lehma, 5 lammast ja 1 oinas.

- 71-2 6. Kirjuta kaks lauset oma sõbrast ja tõmba nimisõnule kriips alla!

Mul on hää sõber. Mina
elan oma sõbra lähedal.

- + 7. Pane igas lauses üks koma õigele kohale!

Tee tööd, siis saad leiba. Kuidas töö, nõnda palk. Kuidas käänd, nõnda käbi. Kes korjab, see leiab. Hommikul kiida aset, aga õhtul kiida ilma! Ants on küll noor, kuid siiski väga tark poiss. Ära jää sinna kauaks, vaid tule kohe tagasi! Räägitakse, et Peeter olevat pisut upsakas mees.

- + 8. Kirjuta üks mõistatis!

Vihma kardab külma ei kardab?

- + 9. Kirjuta üks küsimus!

Millal oli su sünnipäev?

- + 10. Vasta täielikult eelmisele küsimusele!

Mine sünnipäev oli 27.
märtsil.

Lapsuke ja hiireke.

Lapsuke: Tere, tilluke hiireke!

Hiireke: Tere, väike lapsuke!

Lapsuke: Kuidas sa elad?

Hiireke: Mis nüüd elada või!

Alles natukese aja eest oleksin
sattunud kassi küüsi.

Lapsuke: See on tõsi, meie kassid
on tigidad.

Hiireke: Ja-jah, tigidad nad on.

Lapsuke: Kuid nüüd ütle mul-
le, kus sa siis elad?

Hiireke: Ütlen sulle, kuid ära
sa ütle seda tigidale kassile!

Lapsuke: Ei, ma ei ütle!

Hiireke: Tuleb minna otse edasi,
süst! vasakule, siis üles, siis alla,

siis paremale, siis veel otse edasi.
Tääl on mu koduke.

Maris Parmas.

Minu isamajakene.
 Minu isamajakene^{1.}
 linnupesa sarnane,
 süski ma kui linnukene
 igatsen ta järele.
 2.

Telge allikas seal jookseb,
 sealt ma lapsepõlves jõin;
 kenas koplis paju õitseb,
 sealt ma pajupilli tõin.
 3.

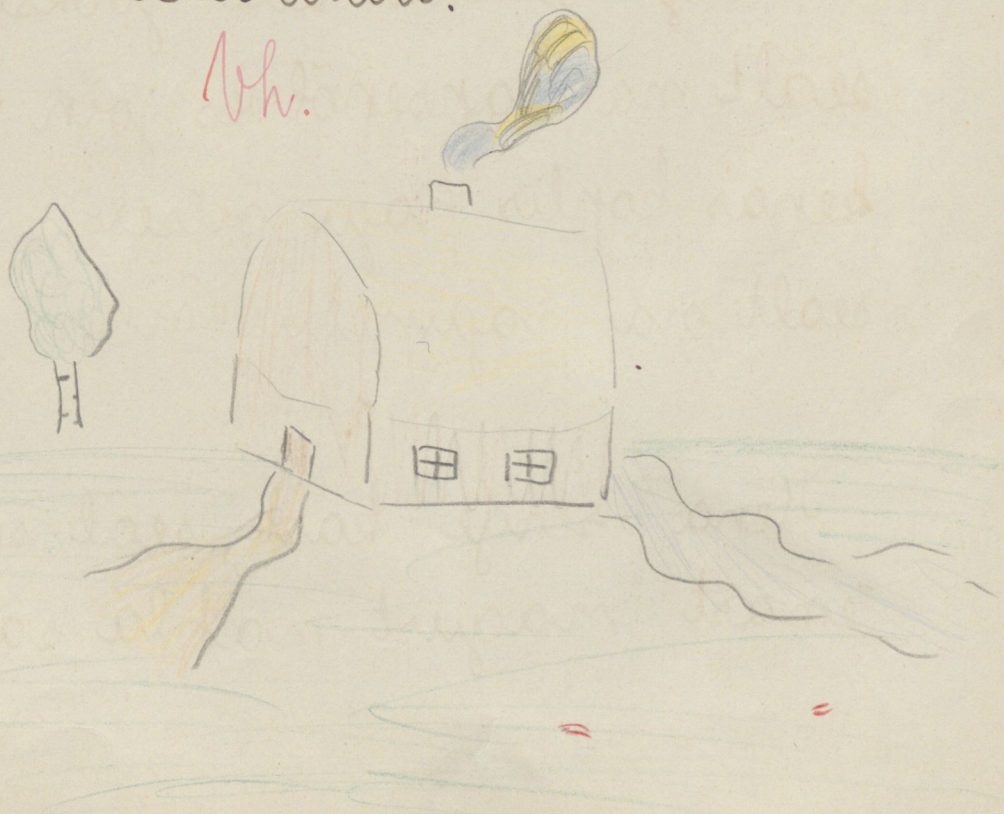
Kena sirge kask seal seisab,
 temast magust mahla sain:

õues pihlakpuu meil õitses,
temalt magust marja sain.

4.

Vaikne, kena kohakene,
kõige kallim surmani;
armas isamajakene
minu meeles alati!

Oh.

Vaba töö

Linnud.

Linnud silledarvad puu
del. Neil on punde okstel pe =
sad. Pesades on linnupojad.
Linnud armastavad oma po
gi hellasti. Meie ei häiri lin-
nukeste nõõmu. Laseme laul
da neid rahulikult.

Etteütlus.

Lillekeseid "arkorrad.

Kevadetuul paitas lillekesei
ja hüüdis: „Ärgake, lillekeseid!“
Lillekeseid tõstsid oma pääd ja
küsisid: „Kas kevad juba tulnud?“
— „Jah, kevad on tulnud ja soo-
ja päikese kaasa toonud,“ üt-
les kevadetuul. Siis lillekeseid
vaatasid aralt ringi. Maa
oli juba paljas ja mõnel künk-
~~kal~~ haljendas õrn rohi. Päi-
ke aga naeratas pilvede va-
helt nii lahkesti. Kõik mõistsid lil-
lekeseid, et neilgi oli paras aeg

hõõmustada inimesi oma
magusa lõhnaga.

5-

Käärised põrandat küürimas

M. Pannas.

Minu kodu.

Mina elan Kõmmel, suure männimetsa sees. Siis kui minu isa ehtas, oli meie ümbrus täielik tihrik, ~~k~~ kuid viimase ajal on puud hulganäha maha võetud ja asemele kerkivad majad. Meie maja ehitamisel olin mina väike, ega mäleta enam palju midagi; ainult seda mäletan, kuidas siin mängimas käisime. Mäletan, kui hiljem maja ümbrust korraldati: ilupuid, viljapuid ja põesaid

istutati, ning lille- ja juur-
viljapeennraid tehti. Meie aias
asub ka kalatiik, kus kogred
ja ahvenad elutsuvad, ning
konnad õhtuti „kontserti” an-
navad. Õhtul, kui väljas
pimeneb ja ümbrus vaikseks
jääb, tuleb siil oma pesast väl-
ja ja jalutab põdisedes õuel.
Kogu suvepäev kulub ära
kastmiseks ja umbruse pu-
hastamiseks.

Ah.

B
TEST 15.
 4. õppeaasta.

Nimi: Maris Parmas Aeg: min.
 Kuupäev: 4. VIII 1939.a. Hinne: 5-

Kordamine.

- + 1. Kirjuta punktjoonele **b, p** või **pp**!

La p sed no pp isid aasal lilli. Aino anna b lilled
 oma emale.

- + 2. Kirjuta punktjoonele **d, t** või **tt**!

Leida kar t is ro tt i. Kass püü d is kinni suure
 ro t i.

- + 3. Kirjuta punktjoonele **g, k** või **kk**!

Isa võttis suure ümbri k u ja pani kirja ümbri kk u.
 Är g e kart k e meie koera!

- + 4. Lahuta sõnad silpideks püstkriipsu abil!

Mida vaiksem tuul, seda lähem torm. Kuidas lükkad,
 nõnda läheb.

- + 5. Kirjuta viis kaheasilbilist sõna!

Kaheasilbilisi sõnu: Elas, lapsed, väike, tore,
anna.

+ 6. Kirjuta kolm kolmesilbilist sõna!

Tulema, lambake, tilluke.

+ 7. Seleta antud sõnad!

hõikama — hüüdma

allikas — ^{läte} ~~ajakene~~

laip — surnukeha

sageli — tihti, sagedasti

taas — jälle

mugav — mõnus

+ 8. Kirjuta lause, mille lõpul on küsimärk!

Kas sa tuled meile?

+ 9. Kirjuta lause, mille lõpul on punkt!

Isa läks hommikul tööle.

+ 10. Pane igas lauses üks koma õigele kohale!

Kui kassid kisuvad, siis hiired hüppavad. Kaeva mulda,
siis saad kulda! Ärgates ära jää voodisse, vaid tõuse kohe
üles! Näita ometi, et sa tubli laps oled!

Kase kaevas.

Väike Paul vajab keppi vit-
sa veretamiseks. Ta jooksis
õue kase juurde. "Siit võtan,"
ütles (p) Paul endamisi. Ta
silmitses puud igast küljest,
et näha, kust võiks lõigata
parima kepi.

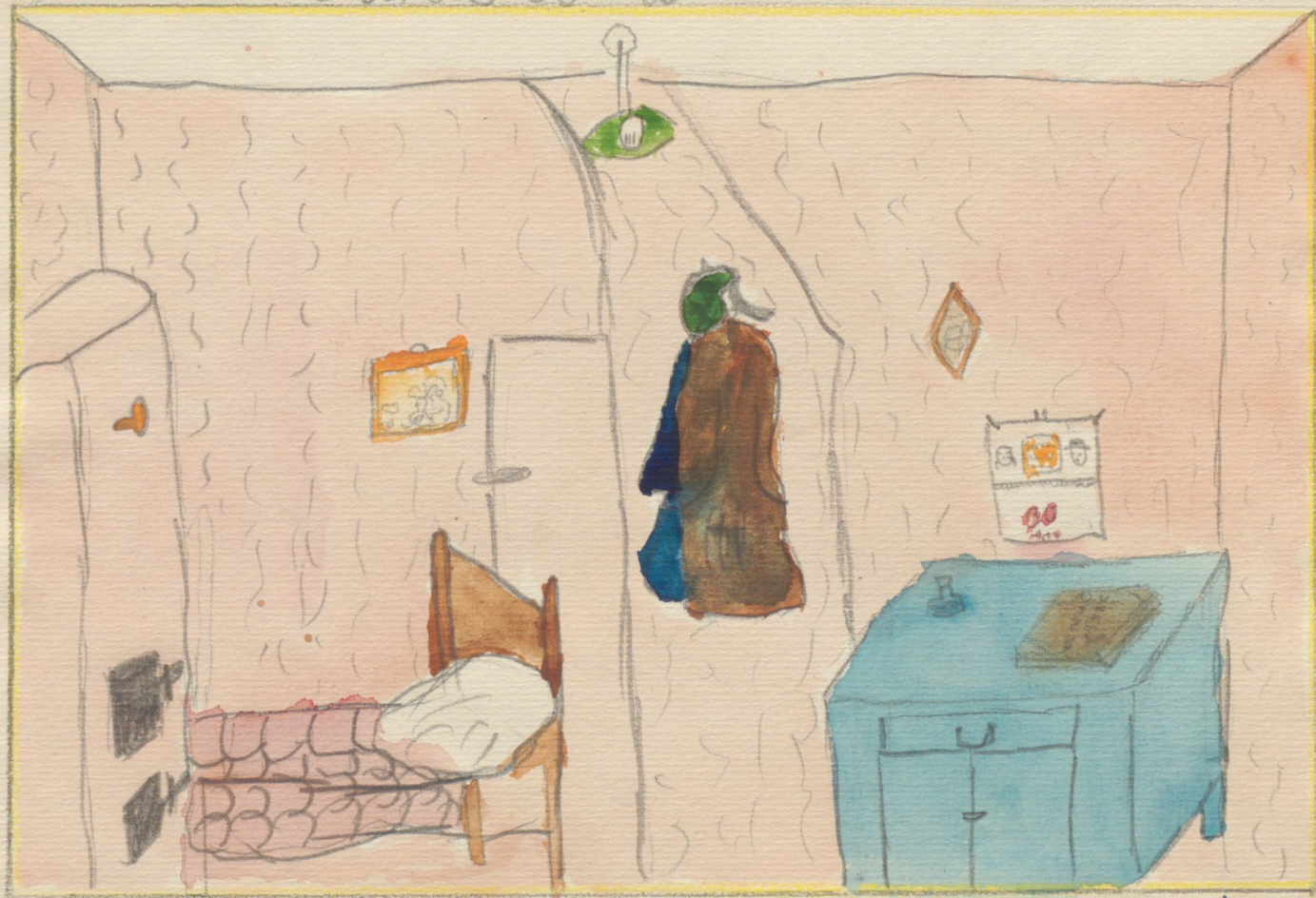
Siis hakkasid kase oksad
tasakesti hõljuma, ja Paul
kuulis imelikku kahinat.
Ta kuulatas terasemalt, ku-
ni ta kõrvu hakkas kostma
õige tasane kõne, nii tasane,
et päale Pauli seda keegi ei

kuulnud.

"Ära võta, ära võta, Paul, kullake!" kahises puu. "Kui puutud mind, siis kolletavad lehed. Jumal andis mulle elu: lase siis elada mind ja kasvada su kodu kaunistuseks!"

"Ma ei murra su oksa, ei tee sulle paha, kasva rahuga," lausus Paul ja läks kühvi keppi otsima.

Minu tuba.

B
TEST 14.
2. õppeaasta.

Nimi: Maris Pormas Aeg: min.
Kuupäev: 4. V 39. Hinne: 5-

Kordamine.

- (+) 1. Kirjuta oma klassi tütarlaste neli nime tähestikulises järjekorras!

² Heljo ⁴ Liike ³ Anni ¹ Helja Emma, Aino

- + 2. Tõmba liitsõnule kriips alla!

Järjen.

sügav tasku, suur tasku, rinnatasku
algkool, keskkool, meie kool
kallis sulg, uus sulg, kuldsulg

- + 3. Täienda sobivate sõnadega antud poolik lause!

Ühel ilusal hommikul tõusin väga vára.

- + 4. Kirjuta kolm sõna, mis algavad kaashäälikuga!

(Algaja, esimene, elus) Huur, puu, laud.

- + 5. Kirjuta kolm sõna, mis lõpevad täishäälikuga!

Lõudja, tulegi, ema.

- + 6. Vali kolmest viimasest sõnast üks õige sõna ja tõmba sellele kriips alla!

toomingas on õis leht puu

kotkas on putukas lill lind

angerjas on putukas kala madu

- + 7. Poolita antud sõnad püstkriipsuga!

Viidikas, säinas, heeringas, koger, latikas, ahven, iherus,
räim, silk, haug, särg.

- + 8. Kirjuta viis puu nime!

Toomingas, kask, kuusk, mänd, kask.

- + 9. Pane igas lauses üks koma õigele kohale!

Armas poiss, astu siia! Astu siia, armas poiss! Poiss,
tule ometi tuppa! Tule ometi tuppa, poiss!

- + 10. Pane igas lauses kaks koma õigele kohale!

Jänkud, kes olid näljased, ootasid suure igatsusega keva-
det. Tulge, lapsed, kohe tuppa!

Minu isamajakene.

Minu isamajakene
linnupesa sarnane,
siiski ma kui linnukene
igatsen ta järele.

Telge allikas seal jookseb,
sealt ma lapsepõlves jõin;
kenas koplis paju õitses,
sealt ma pajupilli tõin.

Kena sirge kask seal seisab,
temast magust mahla sain:
pihlakpuu seal õues õitses,
temalt magust marja sain.

Vaikne, kena kohakene,
kõige kallim surmani;
armas isamajakene
minu meeles alati.

Meil aiaäärne tänavas.
Meil aiaäärne tänavas
kui armas oli see;
kus kasteheinas põlvini
me, lapsed, jooksi me.

Kus ehani ma mängisin
küll lille, rohuga,
kust vanataat käe kõrval mind
tõi tuppa magama.

Meie maja.

Tule, kevad, kallike.

Tule, kevad, kallike,
kuldasarav päikseke,
tule, soojem ilmake,
õue, lillesilmake!

Veere, veere tuuleke,
lõunast puhu, hellake -
sula, sula lumeke,
paisu veesta, ojake!

Tule, kevad, kallike,
piiri-pääri pääsuke,
liiri-lööri löoke,
kulda kuku, käoke!

Linnupesa.

Linnupaar oli ehitanud põõ-
sasse pehme pesa. Linnuema mu-
 nes siis sinna kolm muna. Kui
pojad munast välja tulid, siis
kandis ema neile noka vahel
ussikesi. Kui ema ussikesega
 ilmus, tegid linnupojakesed oma
 nokakesed laiali. Nende tiivad
 muutusid kordkorralt tugeva-
maks. Nad tahtsid siis teha esi-
 mesi proovilende. Ema keelis
pojakesi. Linnupojad lahku-
 sid pesast, kui olid kasvanud
suureks.

Missugune?

Raamat on paks. Kass on
 kena loomake. Kuusk on kõr-
 ge. Mänd on jäme. Klaas on
 ohuke. Paber on sile. Üun
 on magus. Aken on katki.
 Roos on ilus. Koer on puum.
 Nõel on terav. Kurk on ha-
 pu. Punane müts on lapsel
 peas. Tuba on pime. Rohi on
 roheline. Mägi on kõrge. Ma-
 ri on magus. Palit on sini-
 ne. Pulg on uus. Tore laev
 sõidab merel. Koer on kuu.
 Ilm on vihmane. Kohvi on

mõru. Välgas on see.

Leinatapetid.

